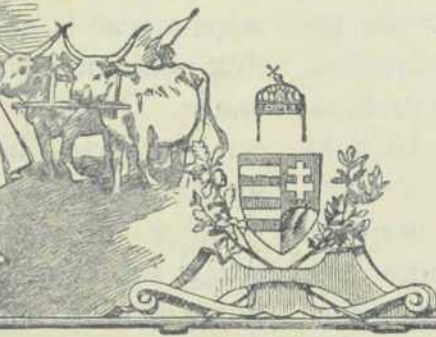

ЊИВА

Ратарски недељни лист.

Број 11.

14. (1.) марта 1915.

XVIII. год.

Претплата је: 3 круне на целу годину.
Издаје сваке недеље.

Уредништво и наклада «Њиве» је:
Budapest, Egyetem-utca 4.

Издаје и на мађарском, словачком, рушњачком, румунском и немачком језику.

Газде о својим коњима.

Наш човек сматра свога коња као своје драгоцено благо. Коњ је газди своме најмилији друг, кога газда му врло пази и чува, а најоданији му је сарадин у његовим пословима. Ко познаје нашег ратара и зна како он масли, зна и то да ратар радије продаје и своје жито, него свога коња.

Читаоци нашега листа распитују се често: шта је учињено да се одржи стање коња у нашој земљи и да се оно попуни; како се могу добити коњи враћени са бојишта; шта ли је са исплатом цене за војску узетих припрега? На сва ова питања ваља разуман газда да уме да одговори.

Што се пре свега тиче куповања коња за војску, у томе су се догодиле на више места те злоупотребе,

да су трговци с коњима и њихови самсари, купеци, коње покуповали и војсци много скупље продали. Министар пољопривреде састарао се о томе, да војничке комисије за презимање коња могу куповати само од оних трговаца, који имају своје исправе, а опоменуло је и газде на то, нека продају своје коње војсци непосредно. И ми позивљемо своје читаоце озбиљно: да се не упусте ни с једним коњским трговцем или самсаром, купецом ни у разговор — него нека се свако распита о томе: где и када се асентују коњи; односно где ће инострани (немачки или турски) војнички повереници држати коњски вапаш, те нека се сами погоде са војницима за продају својих коња. Војска се много радије погађа о продаји коња са самим газдама те тако они могу овим путем да постигну

много боље цене. Оваке злоупотребе тешко се дају забранити, али кад их газде знају, треба их предупредити.

Свагда и свуда има бесавесних људи, којима је њихов деп далеко пречи, него све оно што човеку налаже поштете, прече него и интерес отаџбине. Газде саме треба да постану сложне: да ови сензали, посредници, не дођу до своје масне провизије.

У оним крајевима, где су немачки и турски војени повереници већ више пута куповали много коња за њихове војске — у тим крајевима врло је важно да се допуни стање земљорадничких коња. У овоме погледу врло је важно расположење Министарства: да оне коње, који су на бојишту рањени те су неспособни за даље ратне послове, или оне коње, који се морају дуже опорављати али се дају за земљорадњу употребити — газдама прода. Понављамо, да се боље разумемо: неће се сви рањени коњи продавати газдама, јер се велик део излечених коња враћа опет на бојиште, да се тамо поново употреби за ратовање.

Од коња, намењених газдама, могу се пре свега добити употребљени коњи, особито иштројени, који се у газдинству дају врло добро употребити а нису више за војску. Цена је овим коњима 70—120 круна.

Газде би могле добити и кобиле за приплод, које су постале за војничку службу неспособне, за цену око 120 круна, али само оне газде, који се писмено обвежу, да ће те кобиле употребити заиста на приплод и да их не купују за то, да их поново скупо

продају. Иначе се свака кобила и не сме без дозволе Министра пољопривреде другоме продати.

Суждребну кобилу даје војска само на држање под условом, да се кобила мора после 6 месеци, како се ождробил, авојсци вратити, а ждребе остаје газди. Оваких кобила имаде врло мало те газда не треба да се ослони на то, да ће њу добити.

Види се јасно, да наши људи не знају ни сами: шта се и колико се може искати; зато наглашујемо овде јасно: газдама стоје на расположењу само они коњи и онолико коња, колико војсци не требају. Ове солдачке коње добијаће само они, који се унапред обвежу, да ће коње, који им се доделе коцком (а не избором) без икаквог приговора примити, да са употребљивим коњем не ће трговати, да ће кобиле употребити само за приплод.

Коње ће делити Жупанијске Газдинске Задруге, односно Одбори за гајење коња, што но рекли у Срему: Коњогојствени Одбори. Наравно је, да ће ови при деоби коња дати првенство оним местима, из којих је највише коња однето. Оне газде, који имају довољно пиће, који воле и уме да гаје коње, а и треба им коња, најбоље је да се пријаве код својега Опћинскога Поглаварства. Поглаварство пак учиниће најмудрије, ако у Будапешти или на другоме месту, где се коњи деле, прими коње, подели их газдама и после обрачуна им цену. Срески старешина, фесолгабиров, позван је да надзире, да не би при манипулацији

новцем било злоупотреба, да не би поједине газде при раздељивању коња харили.

Знамо, да се многи људи распитују: шта је са откупом однесених кола и других колија? Чују се местимице и тужбе, да су одведени не само коњи, него и кола па и кочијаш. Истина је, да су из појединих места однели и више него то, па још и много друго што. Је ли то било у реду или није — о томе ни да би речи! Кад би у рату свакога питао: шта све даје добровољно, заболела би те уста. У рату се мора дати војсци све што јој треба, без чега ми можемо да будемо. Тако то бива у целој свету, па не може да буде друкчије ни у нас. Ми се морамо одапрети из петиних жила, само да извојујемо себи победу. Шта би нам вредило и имање кад би се — што не дај Боже! — догодило, да нас непријатељ победи. Кома Рус одведе коња, однесе жито или другу коју покретнину, тај за то неће добити никакве отштете. На коју је кућу, земљу, метнуо своју руку непријатељ — отуда скоро се неће макнути незвани немили гост. Где народ није јак и независан, тамо ништа не вреди. Имању, новцу и свему што вреди, тек снага и моћ народа даје вредност.

Но нека нико не мисли да су му припрегу однели бесплатно. Преузвишени г. Министар пољопривреде, који се брине непрекидно како да што боље заштити интересе наших земљорадника, побринуо се и за то да се откупе и однесена кола и припреге. Вредност припреге, коју су

војници преузели и однели — реквирисали — лепо ће се у целој земљи исплатити. Своте тога откупа исплатиће се код Опћинскога Поглаварства или у Солгабировату. Где нема ни газда а ни управна власт никаквога писмена о одведеној припрези, тамо ће Опћинско Поглаварство потврдити, од кога су припрегу одвели и шта је она вредила. Са овом потврдом треба се обратити фесолгабирову, који ће учинити званичне кораке код Владе, да се исплата обави. Министар унутарњих послова већ је наредио, да управне власти у овим пословима најсавесније заступају интересе наших газда. Власник коња, припреге или других кочија, не само да чини услугу отаџбини, него ће му још и добро платити све оно, што су од њега одузели. У овоме ће сваки званичник ићи газдама вољно на руку, да што пре дођу до својих новаца.

Истина да ће газда морати неко време и причекати на новце; да ће место својих многих коња и волова морати се задовољити и с другима, можда и мало неједнаким; да ће морати себи купити друга кола и колија — али то треба сваки да прегоре. У овом рату ми смо највише жртвовали; наши су синови најбољи и највећи јунаци; ми смо војсци дали најбоље коње и најбоље жито. Наша ће награда бити — велика и сјајна победа наших непријатеља, неувела слава наше миле отаџбине!

Производња кукуруза.

У Угарској је производња кукуруза од скоро исто тако велике важности као и продукција пшенице. Када узмемо у обзир податке од 1912. године, видимо, да је код нас те године било посејано пшеницом 3.523,000 хектари (хектар = 1,73 кат. јутро) и да је по хектару родило 13,84 метерских центи, свега дакле 41.790,000 м. центи, дочим смо кукуруз производили на 2.492,000 хектара, по хектару је родило 18,49 м. центи, свега 46 милијона центи. Жетва кукуруза је дакле са 5 милијона центи била већа у нас, него целокупан род пшенице.

Но нашу производњу кукуруза могли бисмо удвостручити, јер је баш кукуруз та биљка, чији се род најлакше даде повећати. Обраду земље, ђубрење, избор семена и негу усева ниједна друга биљка не наплаћује тако својом повећаном жетвом, као баш кукуруз, те можемо рећи, да пољски привредник, који је до сада постизавао род кукуруза од 8—10 м. центи по јутру, може лако за коју годину ту жетву удвостручити.

Не само у Америци, него и код нас у Бачкој имаде пољопривредних подuzeћа, у којима у десетогодишњем просеку роди по јутру 30 м. центи кукуруза.

На пољу производње кукуруза је код нас та велика незгода, да ми не попуштамо од старих обичаја, да нећемо да одступимо од онога начина продукције кукуруза, којим су се наши стари служили и да нећемо ни да чујемо за оне нове методе, са којима бисмо лако могли удвостручити жетву. На овоме месту упозоравамо само на једну ствар, а то је, да тежина једнога клипа оне врсте кукуруза, која се код нас сеје, једва износи 100—170 грама, дочим је један клип американског кукуруза 350—500 грама тежак и док наш кукуруз окруњен даје 60—65 % зрња, дотле американски даје 80—85 %. Ако нам дакле пође за руком да удвостручимо тежину клипова, онда ће нам по јутру два пута толико кукуруза родити, па све и да се не повећа број обраних клипова. На једном кат. јутру роди око 10,000 клипова кукуруза, што чини 10—17 м. центи. Ако умемо повећати тежину свакога клипа тек само са 100 грама, онда ћемо и род повисити на 20—27 м. центи. А то није немогућа ствар, јер кукуруз изванредно наслеђује своја својства, те онај пољски привредник, који то разуме, може за кратко време врсту коју сеје преиначити и из ње такав материјал створити, који највећи род даје.

У погледу повећања прихода највећу улогу игра разуман избор семена, јер само извесне врсте кукуруза дају богат род а и ове само онда, ако семе за сетву најсавесније опремимо. Па и ако наше врсте не дају велик род, ипак се и њихов

Заповедник уданског пука рапортира врховном надвојводи Фридриху.

принос даје путем оплемењења и избором најбољег семена куд и камо повећати.

Сада, пред сетвом, не можемо ништа друго учинити, него ћемо изабрати оне најтеже и највеће клипове, који су сасвим зрима обрасти и са ових ћемо из средњег дела употребити за сетву најразвијеније зрно. Онај део земљишта, на који будемо посејали кукуруз за семе, мораћемо нарочито неговати, о чему ћемо другом приликом писати.

Исто тако је важна и обрада земље, јер осим репе ниједна наша културна биљка не наплаћује толико добру обраду земље, нарочито дубоко орање, као кукуруз. Без дубоког орања не можемо уопће ни рачунати на велику жетву.

Обрађивање земље под кукуруз ваља вам започети са јесењим дубоким орањем, односно кад после житарице долази онда са преоравањем стрњице.

Но мали поседник нема 4 вола и јак Сак-ов плуг, са којима би био у стању у јесен дубоко орати (сместа спустити плуг са 10—15 центиметара дубље није ни саветно), зато је најбоље ако мали газда у друштву са неколико суседа набави справу, која се за обичним плугом употребљава и која доњи слој земље растресава, на који је начин могуће ораницу до 22—25 центиметара обрађивати. Чим земљу тако преоремо, одмах треба да ју подрљамо.

Ако нам није било могуће шталско ђубре после преоравања стрњице на њиву изнети, онда то морамо

учинити у зиму и то тако, да на дубоко преорану стрњику нанесемо ђубре и то да у пролеће заоремо. Но ваља нам имати на уму, да у пролеће орати није добро, јер земља, коју тек с пролећа преоравамо, губи лако влагу и мању жетву даје, док што с јесени преоремо ту се више влаге налази. Много је боље, ако с пролећа само тањирачом пређемо преко оранице и за тим обичном дрљачом.

Наравно да треба и вештачко ђубре да употребимо. Разумном употребом вештачког ђубрета лако можемо приносе повећати; шта више можемо рећи, да се богате жетве не могу постићи без вештачког ђубрета.

Најбоље ћемо проћи, ако саставимо мешавину и то 120 клгр. суперфосфата, 25 клгр. калијеве соли и 25 клгр. сумпорастог амонијака. Та мнoжина је довољна за једно кат. јутро и у стању је повећати жетву са 4—5 м. центи. Саветно је то учинити и у томе случају, ако смо земљи већ довољно шталског ђубрета дали а условно морамо ту мешавину оној земљи дати, која није добила ништа шталског ђубрета. Но ту мешавину вештачког ђубрета немојмо по целој површини подједнако посипати, него нам ваља свако стабло кукуруза посебно ђубрити на тај начин, да са семеном заједно у исту кућицу бацимо шаком од те мешавине под мотику, када сетву извршавамо. Не заборављајмо дакле, да је главни услов великог приноса кукуруза: дубоко орање и употреба ђубрета у већим количинама.

www.nb.rs

Н
Л
Ю
Д
Н
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Топовски превозни мотор у заклоништу.

Пријава залихе кукуруза.

У прошлим бројевима листа саопћили смо и протумачили смо све оно што је Влада наредила о кукурузу. Обавестили смо газде ако продаду своју залиху кукуруза из слободне руке држави (Земаљском Газдинскоме Одбору), да ће држава платити им за кукуруз 27—30 круна по метерској центи. По ономашњим наредбама ваљало је да газде пријаве своју залиху кукуруза, коју су ради да продаду, Опћинскоме Поглаварству до 1-ог Марта о. г. Од исто доба наређено је опет нешто ново и друкчије а то је: да је Влада продужила рок пријави ове продаје до 15. Марта, по новом календару.

Позивамо газде поново да пријаве своју залиху кукуруза, коју имају за продају, своме Опћинскоме Поглаварству — да не би исхрана народа потреба трпила — а газде које се још устежу, нека знају и то: да је министар пољопривреде већ наредио да се сва залиха кукуруза у целој земљи званично узапти. Дакле од онога, који унаточ позиву не пријави Опћинскоме Поглаварству залиху својега кукуруза за продају, власти ће кукуруз реквирирати и платиће га не по оној изузетој вишој цени, него по цени коју је власт за кукуруз установила, те ће те газде 6—9 круна штетовати на томе своме кукурузу — ако га одмах не пријаве Опћинскоме Поглаварству.

Врло је важно да се зна и ово: на многим местима у нашој земљи су веки кајишари унапред намири-

сали ове Владине наредбе; покуповали су од газда кукуруз па су сада они пријавили Земаљскоме Газдинскоме Одбору, да имају кукуруза на продају, те ће сада те ванредне цене добити место неупућених ратара препредени кајишари. Но да би овим гуливрећама ипак колико је могуће помрсиле рачуне, Влада је наредила најновије: да је продаја кукуруза, која је обављена између 15. и 23. Фебруара о. г., ништавна. Влада је ову наредбу зато издала, јер није могла да дозволи да бесавесни кајишари напуне своје џепове, обмањујући наше поштене али безазлене ратаре.

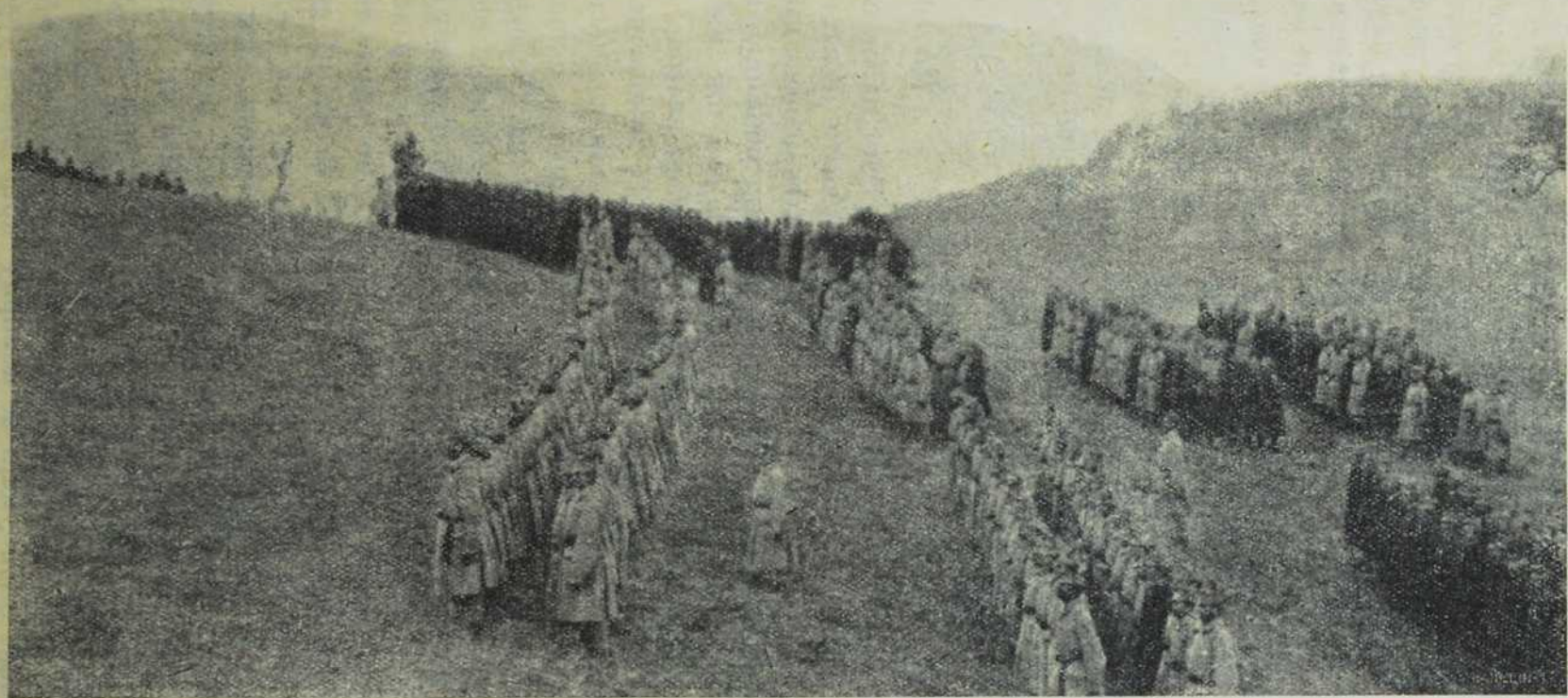
По томе дакле онај купо-продајни уговор, са којим је пријављивач залихе кукуруза пријављену залиху купио у реченим данима, не вреди; продавач, ако му је његов кукуруз још у рукама, властан је дакле да ту залиху до 15. Марта о. г. пријави Земаљском Газдинскоме Одбору у своје име. И тако ће она лепа хасна, коју пружи држава власницима кукуруза, плаћајући им ванредку високу цену, остати нашим ратарима, које је држава односно Влада одбранила од бесавесних кајишара. Власник кукуруза, кад се прогласи купо-продајни уговор за ништав, није дужан да даде кајишару никакову отштету, осим да му врати примљену капару, предујам или куповнину.

Но упамтите добро: само су оне продаје кукуруза ништавне, које су кајишари обавили с газдама по нижу цену само зато, да они а не газде пријаве кукуруз за продају, те да

www.nb.rs

И
Л
О
В
Л
И
Н
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Са севернога ратишта: Пред битком.

стријају хасну у своје цепове. Али ако је који газда продао свој кукуруз нпр. каквом обору за гојење свиња у добу између 15-ог и 23-ег Фебруара, а није га продао кајишарима да га пријаве Земаљском Газдинскоме Одбору — та продаја важи.

Огледало светскога рата.

У Карпатима је пао снег са метера висок. Ово је велика сметња, која отештава кретање војске. Отуда и не може јављати о већим бојевима званични извештач.

Но време се може часком променути. Чим погодно време омогући продирање наше војске, можемо се и опет надати повољним вестима. Врховно заповедништво је о томе уверено, да ми врло добро стојимо. Нека они који су малодушни помисле, да су Немци били месецима осуђени на то, да вребају како Французи у стрељачким рововима пландују — па унаточ свему томе у Немачкој је свако уверен о томе да ће Немци победити. — У томе се тамо не да нико, ама баш нико поколебати. Ко уме хладно да промисли и процени све прилике — тај и у нас верује у нашу коначну победу. Али кукавица и кукумовака има у свакој земљи па тако их имаде и у нас. То су слабе душе, које се повијају

по сваком ветрићу, баш као оно трске.

Што су многи бојажљиви — томе је и ово суморно време много криво, јер и оно утиче рђаво на човекову душу. Али будимо људи, па се опресимо и ове чамотиње. Ми ћемо свему одолети, све одржати и победити. То је главно а оно друго све је споредно.

У нас је то већ давно ушло у неку наваду, да смо и ми суморни, чим је небо суморно. Али чим нас обасја лепо пролећно сунце, разведримо се и одобровољимо се.

З Д Р А В Љ Е.

Да не назебеш.

Наш народ сматра назеб као узрок многим болестима. Управо, у свима случајевима, где се не зна узрок правом обољењу, а то је у већини случајева, он мисли, да је то дошло услед назеба.

То мишљење није тачно. Узрок и постанак многим болестима са свим је други, скоро за сваку болест нарочити. За већину болести, које се јављају код нас, наука је доказала, да оне постају услед развића разних кужних, заразних клица.

Али маси нашег народа теже је, да то појми, јер не види те кужне клице, већ онда тражи објашњења постанку тих болести на други, лакши, за њега разумљивији начин. И зато он у већини случајева налази, да је узрок тим болестима назеб.

Међутим назеб ни у ком случају није прави узрок свима тим обоље-

www.nb.rs

НАСТАВНИЦИ
СРПСКЕ
БОЈНЕ

Два марода.

НАСТАВНИЦИ

њима, већ услед назеба тело само ослаби те лакше прими сваку болест.

Зато сваки онај, који се чува од назеба, који пази, да му тело не изгуби отпорну снагу, тај не може лако да оболи од разних болести. Па и кад оболи, он прележи ту болест много лакше и брже и без тежих последица, него онај, који је разњежен, слаб, који се није чувао и који је услед тога изгубио отпорну снагу.

Под назебом ми подразумевамо наглу промену у топлоти тела, којој се наше тело није могло брзо прилагодити, већ су услед тога његове најважније радње претрпеле промене, тело изгубило отпорну снагу, ослабело и постало пријемљиво за сваку болест.

Дакле, да не би назебао, треба да се чуваш свега онога, што производи наглу промену у топлоти тела.

Таквих узрока у нашем животу и раду има врло много. Овде ћемо изнети само оне, који су најважнији и с којима се сваког тренутка сусрећемо :

Пре него што изађеш из собе, а нарочито зими, кад је у соби топло, увек обуци или огрни горњу одећу и мети капу на главу. Тако исто и ноге утопи.

Зато, док си у соби, ма а за најкраће време, увек скини горњу одећу и капу.

Ни за најкраће време не излази ван собе, док се не утопиш. То важи за здраве а нарочито за децу, за оне који су болесни и за оне који су се заморали у раду.

Не грешу у томе никад. Једна мала непажња, мислећи : та неће ми ништа бити ! за часак, може донети тешку болест.

Не потцеђуј то, већ имај увек времена за то. Ако то и ма и једанпут пренебрегнеш, много ће те скупље, па и живота коштати, него што ћеш добити, журећи и не пазећи на све то.

Не прегревај никад пећ у соби ни дању ни ноћу, јер се тада услед нагле промене у топлоти најлакше назебе.

Не топи се много. Не завијај главу, уши и врат. Ноге нека су ти увек топло обувене. Обућа нека је увек сува. Чим се ма и најмање обућа окваси, мењај, јер се с ногу најлакше и најбрже назебе.

Чувај се промаје и јаког ветра, а нарочито кад си загрејан и знојав. Она, тада пријатна хладовина, доноси ти сигурну болест.

Кад си се ознојио у раду па хоћеш да се одмориш, ма и за најкраће време, па и кад је најтоплије, увек се избриши и горњу хаљину обуци или огрни. Ако ти је могуће, кад си знојав, увек обуци суву одећу.

Кад се одмараш, па ма и не био јако знојав и уморен, не седи и не лези на земљу, а најмање кад је земља влажна, или на мокру траву или сено, јер ћеш сигурно на се навући какву тешку болест.

Чим ти одећа покисне, промени је.

Не иди бос кад је хладно и мочарно, па ни кад је суво и топло, јер ноге лако назебу и проузрокују прво кијавицу, па после многе тешке и смртоносне болести.

Не ричи, не певај, нити трчи са отвореним устима, кад је хладно време и ветар.

Не стој и не иди гологлав кад је хладно и ветар.

Не пиј никакво алкохолно пиће, јер ти пиће, па ма и у умереној количини, а камо ли кад си напит, смањује отпорну снагу. Тада не осећаш, јер си загрејан и јаче промене у топлоти, већ кад се отрезниш и пробудиш видиш последице: тешкоћу и какву опасну болест.

Дакле, не пренебрегавај све ове ситнице. Буди увек пажљив и не заборави се ни једанпут. Имај увек у виду, да ти је здравље прече и скупље но сваки други посао.

ШТА ЈЕ НОВО.

Надвојвода Јосиф зборни заповедник. Његово Величанство краљ благоволио је именовати надвојводу Јосифа, коњичкога генарала заповедником 7-ог збора. Надвојвода је и досада водио исти збор и одликовао се у томе не само својом војничком подобношћу него и врло пријазним поступањем према његовој управи повереној војсци.

Барон Јосиф Кази млади, син државнога тајника у министарству пољопривреде барона Јосифа Казија пао је у битци код Лиманове погубен руским танетом. Овај јуначки младић био је резервни заставник у 13-ом хусарском пуку. Након смрти овога младога јунака стигло је одликовање златном витешком колајном, којом га је Његово Величанство краљ за неустрашимо држање благоволио најмилостивије одликовати.

Превоз семена за усев. Да би се осигурало да ће се на пролеће засејати сва непосејана земља, наредио је преузвишени г. Министар трговинских послова, да железнице првенствено пре сваке друге грађанске поштичке превозе браим теретним возовима семе за усев газдама.

Дар школских ученика. Ђаци који походе у држави нашој основне и средње мушке и женске школе, показали су како им племенито домољубиво срце бије у грудима. По састављеном званичном исказу скупили су ти наши ђаци у име «Божићњег дара» нашој јуначкој војсци 344,339 круна и 32 филира. Од овога лепога дара највише је скупљено у основним школама, где су поједини ђаци из торбице, у којој су носили осим књига још и себи парче хлеба за ручак, вадили по 10 филира и молили учитеља да их прими за наше војнике. Ти су филири сјајни докази дечје љубави и одушевљења и залог: да ће ови малишани, кад узрасте, памтити ове тешке дане и посветити сву снагу па и живот својој милој Отаџбини.

Нови лечник целокупног лекарства. Одлични питомец Текелијиног Завода Радослав Брашован, свршени медицинар, донесен је пре два месеца са севернога бојнога поља болан преболан од тифуса у престоничку војничку болницу, где је не само тешку болест своју срећно преболио, него је, чим му се здравље повратило, прионуо те је положио и свој последњи и прави испит, па је у прошлу суботу проглашен за лечника целокупнога лекарства.

Разне вести. Оболели уредник нашега листа пр. г. С. В. Поповић одао се по лечничком савету у прошли уторник у мореко купатило Абаџију на опорављање. За одсуства његова замениће га г. професор Јован Грчић, српски књижевник, који се недавно у Будапешту преселио. У управи Текелијиног Завода замениће оболелог управитеља пречасни г. Радивој Бикар, члан Патроната а у управи болнице Завладе Саве Текелије старатељ г. Трифун Милитар.

Семе за усев газдама. Магистрат вароши Арада поделио је по упутству преузвишенога г. барона Имре Гиљањи, министра пољопривреде, тамошњим газдама 110 метер-центи јечма, нешто мање зобове вике, зоби и кромпира. У колико исте газде не би били сада кадри да плате цену тога семена, остаће то дужни и платиће кад узмогу. Арадски је магистрат издао у Гају парлог од шеснаест хиљада квадратних хватаи арадајским газдама на пола да га засеју.

ЗАБАВА.

У споменицу једном рањеном војнику.

У крвавом, љутом боју
 Отадбину бранећ' своју
 Допао си грдних рана.
 Па како их мирно снесиш!
 Див јуначе,
 Чак се њима и поносиш,
 Правде Божје осветниче!
 Ја ти с' дивим, ја ти с' клањам,
 За узор те сваком стављам,
 Сваком велим и казујем:
 «Тако чини војвик прави —
 Отадбину када брани!»

У Кумани, 1915.

С. А. М. парох.

*

Галиција и рат.

Од свих земаља Аустро-Угарске Монархије страдала је Галиција услед рата највише, јер је она не само осећала ратне последице, него је такођер од почетка до сада била главним подручјем рата. У извршено уређиваном пољском седмичном листу, што га издаје витез Јаворски у Бечу на немачком језику под именом «Polen», налазе се детаљни подаци о ратним штетама у тој напаћеној земљи. Од читаве галичке површине са 78,497 квадратних километара и 8,025,675 становника остало је само 4915 квадратних километара са 742,240 становника на западу нетакнуто од рата, док је на истоку 17,840 квадр. километара са 1.605,660 становника претрпело додуше великих штета, али ипак није опустошено сасвим. Огромни остатак земље у средини, где су непрестано пролазиле силне војске и где се још увек извршују ратне операције, означаје споменути лист «опустошеним, разореним и попаљеним». Колика је овде прелазна и трајна штета, не може се ни приближно срачунати; али Пољаци су уверени, да ће цела монархија помоћи ову штету надокнадити, јер они

страдају у интересу целе монархије и не ће се тужити на властиту невољу, ако она буде, како се често надају, исходитијем победа за монархију.

Сад је, међутим крајње време, како исти лист изводи у другом чланку, да се предузме помоћна акција барем за западну Галицију до Сава, у којој је 31 котар са 1½ милијона хектара културног земљишта. Приближава се пролеће, те би требало омогућити овде пољоделство бар прелазно и у најужим границама, а то се напросто не може постићи без државне потпоре. Пољски лист срачунава потребу у ту сврху са 250 мил. круна. У целом овоме крају, где су све штете од продаска војски и ратних операција очите, нема више апсолутно никаква инвентара ни за најпримитивније пољоделство. Онде нема ни једнога коња, ни једних кола с нужном опремом, готово никаквих плугова ни дрљача, а краве, свиње и перад постале су оно, што сабирачи називају «раритетом». Исто тако нама никаквог жита зв семе на пролеће, нити кромпира, нити крмног семена, као што такођер нема никаква гноја. Нема дакле ничега за пољоделство, па ни хране за оних 300,000 породица, које би ту земљу (1½ милијона хектара) могле обрадити и тако спасти могућу жетву за јесен. Да се то све намакне, требало би по најштедљивијем прорачуну 250 милијона круна и то за 50,000 коња 50 милијона, за 25,000 кола 7½ мил., за опрему 2 милијона, за плугове и дрљаче 1¾ милијона, за 75,000 кржава 30 милијона, за 45,000 свиња 3½ милијона, за перад преко 1/3 милијона, за семе преко 55 мил. и за храну пољоделца (кроз 150 дана) око 150 милијона (приближно 50 потура на дан по особи). Без те своте не може се мислити на обнову пољоделства у западној Галицији, а иначе би остала земља несобрађена и пушта на штету целе монархије, док би сиромашни сељаци морали у нераду умирати од глади.

Пољски су заступници о томе тачно обавестили аустријску владу, а уједно се спремају да јој предаду основу о устројству ратне кредитне банке за галичке градове, која би помоћу владе, као што се чини у Источној Прусској и уз размерну гаранцију градова те обилатим кредитом Аустро-Угарске Банке имала задаћу, да свестрано оплоди народно

господарство, трговину, обрт и промет у Галицији и да уопће створи темељ за накнаду ратних штета у опустошеној покрајини. Пољски се заступници надају, да ће и у тој акцији суделовати читава монархија, за коју је њихова домовина страдала и за коју Галиција остаје, како се опет у другом чланку доказује, стапан народногосподарствени и по својем природном благу такођер индустријски активум. Из статистичких података у потоњем чланку разабира се, да је Галиција год. 1913. имала 905,807 коња, 2.505.012 рогате стоке, 1.835,935 свиња, 358,959 оваца, 11½ милијона глава пераци. Сад је то све пропало. — Соли је Галиција произвела исте године за 20½, каменог угљена за 15½ и смеђег угљена за близу пола милијона круна, а минералних уља 118,700 вагона (по 100 м. ц). Њезине шуме обухватале су преко 2 милијона хектара, те су носиле чистих 6.80 круна по једном хектару.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Кад смо пре седамнаест година основали ратарски недељни лист «Њиву» нагласили смо: да смо ради да листом овим по јефтину цену уносимо у српску ратарску кућу здраву и корисну поуку, да забавним начином поучавамо српскога ратара корисноме знању и умењу — разда његова свестране напретка а у времену, у коме се свако живи отима да напредује.

Прелистајте нашу «Њиву» од године 1898., 1899., 1900., 1901., 1902., 1903., 1904., 1905., 1906., 1907., 1908., 1909., 1910., 1911., 1912. и 1913. па ћете се уверити из сваког ретка: да смо се поштено трудили, да се приближимо ономе циљу, који смо себи истакли. Велики и неочекивани одзив, којег

је стекао лист наш међу српским ратарима за ових петнаест година излажења свога одобрава нас да прио-немо из све снаге и даље: да наша «Њива» буде из дана у дан све то боља и све то лепша, а тиме српскоме ратару све то милија — једном речју: да лист «Њива» буде у ратарској кући мио недељни гост и поуздани саветник у свему оном, што српски ратар ваља да зна и да чини свога добра и своје среће ради.

У то име излазиће «Њива» и од сада са овим подеснијим насловом сваке недеље једанпут, на целом табаку овако лепе глатке артије, урешена лепим и одабраним сликама и доносиће у свакоме броју: поуке из пољоделства, вртарства, виноградарства, воћарства и из сваке друге гране кориснога рада; учиће ратаре пчеларењу, гајењу стоке и пернате живине; извештаваће га о новостима у народу и држави, казиваће му шта бива по свету; саопштаће вам у земалске и државне законе и уредбе; поучаваће га у разним важнијим грађанским пословима; одговараће, колико зна, може и уме, на његове питања и упутиће га како да се помогне у својој нужди и потреби.

Претплатна је цена недељном, илустрованом, ратарском листу «Њиви» **само 3 круне годишње.**

Поред ове малене цене, добивају наши претплатници за-

**Бадава и календар на поклон,
као бесплатни божићни прилог
„Њиви“-и њеним читаоцима.**

Овако лепо урешен, јефтин, забавно-поучни, недељни лист као што је наш лист «Њива» — снажиће Србина ратара у борби живота за његов опстанак и напредак.

У то име молимо све Србе ратаре који радо читају и читањем се пријатно забављају и поучавају: **да се претплате на „Њиву“ одмах од првих бројева**, а ми ћемо им лист слати тачно и уредно онамо и на ону пошту, на коју нам то јасно и разговетно означе.

Лист је наш јефтинији и од погачица, зато га нико не може добити на вересију.

Претплата е шиље поштаноскем упутницом на адресу: **A „Nyíva“ kiadóhivatalának — Budapest, IV., Egyetem-utca 4., Franklin-Társulat.**

Уредништво и наклада „Њиве“

Одговорни уредник: **ЧИКА-СТЕВА.**

Састанци за нашу потпорну благајницу. Врло нагло расте број оних, који су похитали, да осигурају себе и своју породицу код радничке потпорне благајнице. По свима крајевима у земљи држе се састанци, на којима се држе поучна предавања о користима потпорне благајнице и тим приликама се уписују за чланове врло многи, који мисле и на сутра, на своју будућност.

О Г Л А С И.

ОГЛАСИ

се примају у наклади

„ЊИВЕ“

Budapest, Egyetem-utca 4.

Претплаћујте се на народни лист **„ЊИВУ“** Претплата се шаље на **„Nyíva“ Budapest, IV. kerület, Egyetem-u. 4. sz.**